

IR-RELAZZJONIJIET TRANSATLANTIČI: L-ISTATI UNITI U L-KANADA

L-UE, l-Istati Uniti u l-Kanada jikkondividu l-valuri tad-demokrazija, tad-drittijiet tal-bniedem, u tal-libertà ekonomika u politika, u għandhom tħassib simili rigward il-politika barranija u ta' sigurtà. Il-Ftehim ta' Sħubija Strategika u l-Ftehim Ekonomiku u Kummerċjali Komprensiv bejn l-UE u l-Kanada daħlu fis-seħħ b'mod proviżorju fl-2017. In-negozjati dwar Sħubija Trans-Atlantika ta' Kummerċ u ta' Investiment bejn l-UE u l-Istati Uniti ġew interrotti fl-2017. Il-Kunsill adotta direttivi ta' negozjati għall-eliminazzjoni tat-tariffi industrijali fil-15 ta' April 2019.

IR-RELAZZJONIJIET TA' POLITIKA BARRANIJA BEJN L-UE U L-ISTATI UNITI

Filwaqt li l-UE u l-Istati Uniti ma jtkellmux b'leħen wieħed dwar ċerti kwistjonijiet tal-politika barranija, huma għadhom l-aktar alleat importanti u affidabbli ta' xulxin. Ir-rabtiet li għandhom fil-politika barranija ilhom b'saħħithom għal bosta deċennji, minkejja ċaqliq fil-konfigurazzjonijiet politiċi u bidliet ġeostrategiċi fuq iż-żewġ naħat. Matul is-snin, iż-żewġ sħab baqgħu jikkooperaw mill-qrib, billi jikkonsultaw lil xulxin dwar il-prijoritajiet internazzjonali tagħhom u ħafna drabi billi jaħdmu biex jadvanzaw l-interessi komuni tagħhom f'fora multilaterali.

Madankollu, wara l-elezzjoni presidenzjali tal-Istati Uniti tat-8 ta' Novembru 2016, tqajmu ħafna mistoqsijiet u preokkupazzjonijiet rigward ir-relazzjonijiet ta' politika barranija bejn l-UE u l-Istati Uniti. L-UE u l-Istati Uniti għadhom jikkooperaw fuq għadd ta' kwistjonijiet u f'bosta kuntesti ġeografiċi; madankollu, minn mindu ħa l-kariga l-President Donald Trump kien hemm bidla fl-attitudni tal-Istati Uniti kemm rigward l-UE kif ukoll rigward l-alleanza transatlantika.

Din il-bidla hija evidenzjata bl-opinjonijiet diverġenti espressi mill-Istati Uniti u l-UE dwar kwistjonijiet ewlenin (bħat-tibdil fil-klima, il-multilateralizmu u l-aħbarijiet foloz) u bid-deċiżjonijiet meħuda mill-Amministrazzjoni tal-Istati Uniti li tirtira mill-Pjan ta' Azzjoni Komprensiv Kongunt (PAKK), li timblokka l-ħatra tal-imħallfin fi ħdan il-Korp Permanenti tal-Appell tad-WTO u li timponi tariffi fuq l-importazzjonijiet tal-azzar u tal-aluminju, li se jkollhom impatt fuq l-UE.

Minkejja dan it-tibdil fir-relazzjonijiet mal-UE, l-Istati Uniti għadhom sieħeb affidabbli fil-qasam tas-sigurtà għal għadd ta' Stati Membri tal-UE, kif evidenzjat bil-kollaborazzjoni fost l-alleati tal-Organizzazzjoni tat-Trattat tal-Atlantiku tat-Tramuntana (NATO). Il-

President Trump iffoka sew fuq il-baġit tan-NATO, u talab li l-alleati kollha jissodisfaw l-impenn tagħhom li jiddirezzjonaw 2 % tal-PDG tagħhom lejha.

IR-RELAZZJONIJIET POLITIĊI BEJN L-UE U L-ISTATI UNITI FI HDAN IL-PROĊESS TAD-DJALOGU TRANŻATLANTIKU TAL-LEĠIŻLATURI (TALD)

Ir-relazzjonijiet bejn il-Parlament u l-Kongress tal-Istati Uniti jmorru lura għall-1972. Fl-1999 ir-relazzjoni tagħhom ġew aġġornata u istituzzjonalizzata bl-istabbiliment tad-Dialogu Transatlantiku tal-Leġiżlaturi (TALD). It-TALD jgħaqqad lill-Membri tal-Parlament Ewropew u l-membri tal-Kamra tad-Deputati tal-Istati Uniti, f'laqgħat interparlamentari darbtejn fis-sena li jalternaw bejn l-Istati Uniti u l-Ewropa. It-83 laqgħa interparlamentari saret f'Washington DC fi Frar tal-2019. Intlaħaq qbil dwar [Dikjarazzjoni Kongunta](#) fi tmiem il-laqgħa, li tenfasizza d-determinazzjoni taż-żewġ naħat li jsaħħu l-kooperazzjoni fid-dawl tal-isfidi komuni. Il-leġiżlaturi li jattendu dawn il-laqgħat ta' darbtejn fis-sena jagħmlu skambju ta' fehmiet dwar kwistjonijiet politiċi ewlenin ta' f'hażib reċiproku. Għad li l-fehmiet transatlantiċi huma simili f'għadd ta' oqsma, l-iskambji tal-leġiżlaturi esponew ukoll divergenzi fir-rigward ta' kwistjonijiet politiċi ewlenin. L-importanza ta' dan id-dialogu politiku transatlantiku m'għandhiex tiġi ssottovalutata, b'mod partikolari meta titqies is-setgħa eżerċitata mill-Kongress tal-Istati Uniti, pereżempju fl-awtorizzazzjoni għal intervent tal-Istati Uniti fil-kriżijiet globali u fit-fassil tal-parteeċipazzjoni tal-Istati Uniti fl-istituzzjonijiet ta' governanza globali.

Ir-relazzjonijiet ekonomiċi bejn l-UE u l-Istati Uniti

Sal-2017, ir-relazzjonijiet kummerċjali bejn l-UE u l-Istati Uniti kienu ddominati min-negożjati ta' Sħubija Trans-Atlantika ta' Kummerċ u ta' Investiment (TTIP). Apparagun tal-predeċessuri tagħha, l-amministrazzjoni Trump ħadet approċċ fundamentament differenti fir-rigward tar-relazzjonijiet kummerċjali bejn l-UE u l-Istati Uniti. Hi pprioritizzat l-interessi nazzjonali u ppruvat tibbilanċja mill-ġdid id-defiċits kummerċjali ma' pajjiżi oħra, permezz ta' pressjoni fuq ċerti sħab permezz ta' tariffi għolja fuq ċerti prodotti sabiex tiproteġi l-industriji tagħha stess u tikseb aċċess għas-suq ikbar fil-pajjiżi sħab. L-amministrazzjoni tal-Istati Uniti imponiet tariffi relatati mal-azzar u l-aluminju fuq l-UE fl-1 ta' Ġunju 2018 u heddet li timponi wkoll tariffi fuq il-karozzi. Fl-istess ħin, l-Istati Uniti qed jitbiegħdu minn approċċ multilaterali fi hdan il-qafas tal-Organizzazzjoni Dinjija tal-Kummerċ (WTO). Din l-attitudni l-ġdida poġġiet taħt tensjoni r-relazzjonijiet kummerċjali tal-Istati Uniti mal-UE u sħab oħra. B'reazzjoni għal dan, l-UE ressqet ilment quddiem id-WTO kontra t-tariffi fuq l-azzar u l-aluminju u imponiet tariffi fuq prodotti tal-Istati Uniti biex terġa' tohloq bilanċ fil-kummerċ kumplessiv bejn l-UE u l-Istati Uniti. Fit-28 ta' Marzu 2019, il-Korp tal-Appell tad-WTO ppubblika d-deċiżjoni tiegħu dwar Boeing, li tikkonferma l-pożizzjoni li ilha miżmuma mill-UE li l-Istati Uniti ma ħadu l-ebda pass biex jikkonformaw mar-regoli tad-WTO f'dak li għandu x'jaqsam mal-appoġġ lill-kumpanija. Fit-8 ta' April 2019, l-amministrazzjoni Trump intensifikat il-pressjoni fuq l-Unjoni Ewropea biex ittemm dak li se jhej "sussidji dannużi" għall-manifattur tal-inġenji tal-ajru Airbus. Hija ħarġet lista ta' prodotti Ewropej li jiswew USD 11-il biljun li jistgħu jintlaqtu b'tariffi punittivi f'din it-tilwima li ilha għaddejja għal żmien twil, u dan wassal biex l-affarijiet komplew se jrin għall-agħar u b'hekk tista' tiġi pperikolata l-possibbiltà ta' ftehim bilaterali bejn l-UE u l-Istati Uniti dwar it-tnaqqis

reċiproku tat-tariffi. Min-naħa tal-UE, fil-15 ta' April 2019, il-Kunsill wasal għal "ftehim fil-prinċipju" dwar direttivi ta' negozjar li se jawtorizzaw lill-Kummissjoni biex tibda negozjati dwar it-tariffi mal-Istati Uniti. Fis-sessjoni parzjali tiegħu ta' Marzu 2019, il-Parlament ma għaddiex riżoluzzjoni favur il-bidu tan-negozjati kummerċjali.

Minkejja r-retorika, l-ekonomiji kkombinati tal-UE u l-Istati Uniti għadhom jammontaw għal kważi 50 % tal-prodott domestiku gross (PDG) globali, u terz tal-kummerċ dinji. Fl-2017 l-UE żammet il-pożizzjoni tagħha bħala l-akbar sieħeb tal-Istati Uniti fil-kummerċ ta' prodotti — qabel iċ-Ċina u l-Kanada, li hija s-sieħeb tal-Istati Uniti fil-Ftehim Nord-Amerikan għall-Kummerċ Fieles (NAFTA).

Fl-2018 l-Istati Uniti kienu d-destinazzjoni primarja tal-esportazzjonijiet tal-UE, u assorbew 20.8 % tal-esportazzjonijiet totali ta' prodotti tal-UE (apparagun tal-10.7 % taċ-Ċina). L-Istati Uniti kklassifikaw fit-tieni post fost is-sħab tal-UE f'termini ta' importazzjoni, u xorta waħda fornew 13.5 % tal-prodotti importati fl-UE. F'dan ir-rigward, l-Istati Uniti ġew wara ċ-Ċina, li forniet 19.9 % tal-importazzjonijiet totali tal-UE, iżda kienu quddiem ir-Russja u l-Iżvizzera, li fornew 8.5 % u 5.5 % rispettivament.

Kummerċ fi prodotti bejn l-UE u l-Istati Uniti 2016-2018 (f'biljuni ta' EUR)

Sena	Prodotti importati fl-UE mill-Istati Uniti	Prodotti esportati mill-UE lejn l-Istati Uniti	Bilanċ tal-UE (prodotti)
2016	248.8	363.7	+ 114.9
2017	256.6	376.2	+ 119.6
2018	267.3	406.4	+ 139.1

Sors: il-Kummissjoni Ewropea, DG TRADE

L-esportazzjonijiet tas-servizzi tal-UE lejn l-Istati Uniti żdiedu bejn l-2015 u l-2017, u dan jgħodd ukoll għas-servizzi importati fl-UE mill-Istati Uniti. Madankollu, it-tnaqqis fl-esportazzjonijiet tas-servizzi tal-UE fl-2016 wassal għal surplus ta' EUR 2.8 biljun fil-kummerċ tas-servizzi tal-Istati Uniti mal-UE, filwaqt li t-tnaqqis fl-esportazzjonijiet tas-servizzi tal-Istati Uniti fl-2017 wassal għal surplus ta' EUR 12.5 biljun fil-kummerċ tas-servizzi tal-UE mal-Istati Uniti.

Kummerċ fis-servizzi bejn l-UE u l-Istati Uniti 2015-2017 (f'biljuni ta' EUR)

Sena	Servizzi importati fl-UE mill-Istati Uniti	Servizzi esportati mill-UE lejn l-Istati Uniti	Bilanċ tal-UE (servizzi)
2015	215.1	227.7	+ 12.6
2016	229.1	226.3	- 2.8
2017	223.7	236.2	+ 12.5

Sors: il-Kummissjoni Ewropea, DG TRADE

L-UE u l-Istati Uniti huma l-akbar investituri ta' xulxin, iżda fl-2016 u l-2017 kien hemm xi inkonvenjenzi. F'dawn is-sentejn, id-dñul mill-investment tal-Istati Uniti fl-UE kien

negattiv, bi tnaqqis korrispondenti fl-istokkijiet eżoġeni tal-Istati Uniti fl-UE, filwaqt li fl-2017 il-flussi esterni tal-UE lejn l-Istati Uniti żdiedu wara tnaqqis żgħir fl-2016. Dan irriżulta fit-tisfih ulterjuri tal-bilanċ pożittiv tal-istokk tal-UE, li fl-2017 kien jammonta għal EUR 385.3 biljun. Wieħed jista' jgħid li l-investiment dirett bilaterali — li min-natura tiegħu huwa impenn fuq perjodu twil — huwa l-forza motriċi wara r-relazzjonijiet kummerċjali transatlantiċi. Dan huwa msaħħaħ mill-fatt li l-kummerċ bejn il-kumpaniji ewlenin u dawk affiljati fl-UE u l-Istati Uniti jammonta għal aktar minn terz tal-kummerċ transatlantiku kollu. L-estimi jindikaw li l-kumpaniji tal-UE u tal-Istati Uniti li joperaw fit-territorju ta' xulxin jipprovdu impjeg għal aktar minn 14-il miljun persuna.

Stokks ta' Investiment bilaterali bejn l-UE u l-Istati Uniti (f'biljuni ta' EUR)

Sena	Stokks ta' IDB tal-Istati Uniti fl-UE	Stokks ta' IDB tal-UE fl-Istati Uniti	Bilanċ
2017	2 183.9	2 569.2	+ 385.3

Sors: il-Kummissjoni Ewropea, DG TRADE

ID-DJALOGU POLITIKU BEJN L-UE U L-KANADA

Il-Kanada hija wieħed mill-eqdem u l-eqreb sħab tal-Unjoni Ewropea. Ir-relazzjonijiet bilaterali bdew fis-snin ħamsin tas-seklu għoxrin fuq bażi purament ekonomika u minn dak iż-żmien, mal-medda tas-snin, evolwew fi sħubija strategika stretta. L-UE u l-Kanada jaħdmu flimkien mill-qrib fuq sfidi globali bħalma huma l-ambjent, it-tibdil fil-klima, l-enerġija, is-sigurtà u l-istabbiltà reġjonali. Il-Kanada hija kontributor regolari għall-missjonijiet tal-PSDK tal-UE (bħalma huma l-missjonijiet tal-pulizija tal-UE fl-Afganistan u fit-territorji Palestinjani) u tipparteċipa wkoll fil-[Missjonijiet ta' osservazzjoni elettorali tal-UE](#).

Fl-1976 il-Ftehim Qafas bejn l-UE u l-Kanada għal Kooperazzjoni Kummerċjali u Ekonomika kien l-ewwel ftehim formali ta' dan it-tip li ġie ffirmat mill-Komunitajiet Ewropej ta' dak iż-żmien ma' pajjiż industrijalizzat. Dan kien segwit bid-Dikjarazzjoni dwar ir-Relazzjonijiet Transatlantiċi, adottata fl-1990, li estendiet l-ambitu tal-kuntatti u stabbiliet laqgħat regolari f'livell ministerjali u f'dak ta' summit.

Fl-2013-2014, seħħew negozjati bl-għan li jiġu aġġornati r-relazzjonijiet bejn l-UE u l-Kanada taħt [Ftehim Ekonomiku u Kummerċjali Komprensiv](#) (CETA) u [Ftehim ta' Sħubija Strategika](#) (SPA).

L-SPA huwa ftehim politiku li għandu l-għan li jsaħħaħ il-kooperazzjoni bilaterali f'għadd ta' oqsma settorjali u tal-politika barranija, inklużi l-paċi u s-sigurtà internazzjonali, il-ġlieda kontra t-terroriżmu, il-ġestjoni tal-kriżijiet, is-sigurtà marittima, il-governanza globali, l-enerġija, it-trasport, ir-riċerka u l-iżvilupp, is-saħħa, l-ambjent u t-tibdil fil-klima. L-SPA ġie ffirmat mill-Kanada u l-UE fit-30 ta'Ottubru 2016 fis-Summit UE-Kanada u rċieva l-appoġġ tal-Parlament fi Frar 2017. Partijiet kbar tal-ftehim ilhom fis-seħħ b'mod proviżorju mill-1 ta' April 2017 u issa l-SPA għaddej mill-proċeduri ta' approvazzjoni parlamentari rispettivi bil-ħsieb li jidhol fis-seħħ b'mod sħiħ.

Minbarra d-djalogu bejn il-fergħat eżekuttivi tal-UE u l-Kanada, il-Membri tal-Parlament Ewropew u l-kontropartijiet Kanadiżi tagħhom jiltaqgħu regolarment. Il-laqgħat

interparlamentari jsiru kull sena, u jiġu ssupplementati bi skambji interparlamentari oħra fil-gruppi ta' ħidma u fost id-delegazzjonijiet. Minbarra li jservu ta' forum biex jiġu diskussi n-negozjati attwali, dawn il-laqgħat jagħtu lok biex jitqajmu kwistjonijiet kontroversjali — bħall-impatt ambjentali tal-isfruttament tar-ramel bituminuż u l-gass tax-shale, il-politiki dwar is-sajd, u l-kwistjonijiet ta' benessri tal-annimali (inkluża l-kaċċa għall-foka). Id-Delegazzjoni tal-Parlament għar-Relazzjonijiet mal-Kanada tiltaqa' b'mod regolari matul is-sena sabiex tfejji l-laqgħat interparlamentari. L-40 laqgħa interparlamentari saret fi Strasburgu f'Marzu 2019.

IR-RELAZZJONIJIET EKONOMIĊI BEJN L-UE U L-KANADA

Il-Ftehim Ekonomiku u Kummerċjali Komprensiv (CETA) huwa r-riżultat tal-iżviluppi pożittivi fir-relazzjonijiet kummerċjali bejn l-UE u l-Kanada li seħħew f'dawn l-aħħar għaxar snin. In-negozjati bejn l-UE u l-Kanada dwar is-CETA, li ġew immedija fl-2009, ġew iffinalizzati fl-2014. It-test ġie ffirmat fis-Summit bejn l-UE u l-Kanada fit-30 ta' Ottubru 2016 u l-Parlament ta l-approvazzjoni tiegħu fil-15 ta' Frar 2017. Issa jeħtieġ li jiġi rratifikat mill-Istati Membri skont id-dispożizzjonijiet kostituzzjonali interni tagħhom. L-applikazzjoni proviżorja tal-partijiet li jaqgħu taħt il-kompetenza tal-UE bdiet fil-21 ta' Settembru 2017.

Dan huwa l-ewwel ftehim ekonomiku komprensiv tal-UE ma' pajjiż industrijalizzat ħafna. L-UE u l-Kanada fetħu s-swieq tagħhom għall-prodotti, is-servizzi u l-investimenti ta' xulxin, inkluż l-akkwist pubbliku. Matul l-ewwel sena tal-implimentazzjoni, l-esportazzjonijiet lejn il-Kanada żdiedu komplessivament b'7 %, filwaqt li kien hemm ċifri ogħla f'dak li għandu x'jaqsam ma' makkinarju, farmaċewtiċi u prodotti agrikoli.

Is-CETA huwa wkoll l-ewwel ftehim mill-ftehimiet ekonomiċi bilaterali tal-UE li jinkorpora Sistema ta' Qorti tal-Investment speċjali, imsejġha tribunal, għas-soluzzjoni ta' tilwim dwar investment bejn l-investituri u l-istati. Minħabba n-natura innovattiva tiegħu u l-fatt li d-dibattitu pubbliku dwaru, f'ħafna pajjiżi, għadu ma ġiex konkluz, is-Sistema ta' Qorti tal-Investment mhux se tidhol fl-ambitu tal-applikazzjoni proviżorja tas-CETA. Barra minn hekk, is-CETA jinkludi dikjarazzjoni ċara dwar id-dritt tal-gvernijiet li jirregolaw għal skopijiet pubbliċi fir-rigward tas-saħħa pubblika, is-sikurezza, l-ambjent, il-morali pubblika, u l-protezzjoni soċjali u tal-konsumatur.

Kemm il-Kanada kif ukoll l-UE ntlaqtu mit-tariffi l-ġodda tal-Istati Uniti fuq l-azzar u l-aluminju, u jikkondividu l-opinjoni li t-tariffi la huma ekonomikament ġustifikati u lanqas ma huma kompatibbli mar-regoli tad-WTO. B'konsegwenza ta' dan, l-UE u l-Kanada, flimkien ma' difensuri oħrajn ta' kummerċ ibbażat fuq ir-regoli, intensifikaw id-djalogu tagħhom dwar kwistjonijiet kummerċjali.

Fl-2018 l-UE kienet it-tieni l-akbar sieħeb kummerċjali tal-Kanada wara l-Istati Uniti, u kienet responsabbli għal 7.6 % tal-esportazzjonijiet u l-importazzjonijiet totali kkombinati tal-Kanada. Fl-2018, l-UE esportat prodotti b'valur ta' EUR 41.4 biljun lejn il-Kanada u assorbiet prodotti Kanadiżi b'valur ta' EUR 31 biljun. Fl-2018 il-Kanada kklassifikat fl-10 post fost is-sħab kummerċjali internazzjonali tal-UE. Fost il-prodotti ewlenin ikkummerċjalizzati bejn iż-żewġ sħab insibu makkinarju, tagħmir tat-trasport u sustanzi kimiċi.

Kummerċ fi prodotti bejn l-UE u l-Kanada 2016-2018 (f'biljuni ta' EUR)

Sena	Prodotti importati fl-UE mill-Kanada	Prodotti esportati mill-UE lejn il-Kanada	Bilanċ tal-UE (prodotti)
2016	29.0	35.2	+ 6.2
2017	31.5	37.7	+ 6.2
2018	31.0	41.4	+ 10.4

Sors: il-Kummissjoni Ewropea, DG TRADE

Il-kummerċ fis-servizzi huwa parti importanti mir-relazzjoni kummerċjali bejn l-UE u l-Kanada. Fl-2017, il-valur tal-esportazzjonijiet ta' servizzi tal-UE lejn il-Kanada żdied, meta mqabbel mal-2014, għal EUR 21.7 biljun, u l-valur tas-servizzi importati fl-UE mill-Kanada żdied għal EUR 13.2 biljun. It-trasport, l-ivvjaġġar, l-assigurazzjoni u l-komunikazzjonijiet huma eżempji ta' wħud mis-servizzi kummerċjalizzati frekwentement bejn l-UE u l-Kanada.

Kummerċ f'servizzi bejn l-UE u l-Kanada 2015-2017 (f'biljuni ta' EUR)

Sena	Servizzi importati fl-UE mill-Kanada	Servizzi esportati mill-UE lejn il-Kanada	Bilanċ tal-UE (servizzi)
2015	12.6	19.4	+ 6.8
2016	12.1	20.2	+ 8.1
2017	13.2	21.7	+ 8.5

Sors: il-Kummissjoni Ewropea, DG TRADE

F'termini ta' investiment dirett barrani (IDB), l-UE investiet aktar fil-Kanada milli l-Kanada investiet fl-UE. Fl-2017, l-istokks ta' IDB estern tal-UE fil-Kanada ammontaw għal EUR 304.8 biljun. L-istokks Kanadiżi fl-UE kienu vvalutati għal EUR 293.0 biljun.

Stokks ta' investiment bilaterali bejn l-UE u l-Kanada (f'biljuni ta' EUR)

Sena	Stokks ta' IDB tal-Kanada fl-UE	Stokks ta' IDB tal-UE fil-Kanada	Bilanċ
2017	293.0	304.8	+ 11.8

Sors: il-Kummissjoni Ewropea, DG TRADE

Tuula Turunen / Wolfgang Iglar
04/2019

